

NOWELIZACJA KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Problemy praktyczne

Arkadiusz Turczyn

BIBLIOTEKA SĄDOWA

NOWELIZACJA KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Problemy praktyczne

Arkadiusz Turczyn

BIBLIOTEKA SĄDOWA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 14 maja 2020 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

· Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących ·
· im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej ·
· w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. ·
· A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-873-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wstęp	15
Rozdział I	
Przygotowanie sprawy do rozpoznania	17
1. Czynności stron i sądu służące przygotowaniu rozstrzygnięcia	17
2. Odpowiedź na pozew	19
3. Pisma przygotowawcze	23
4. Posiedzenie przygotowawcze	25
5. Plan rozprawy	34
6. Rozstrzygnięcie sprawy na jednym terminie rozprawy. Przebieg rozprawy według planu	42
7. Ograniczenia czasowe w przedstawianiu twierdzeń i dowodów	48
8. Wyrok zaoczny	52
Rozdział II	
Przeciwdziałanie nadużyciu prawa procesowego	57
1. Cel i założenia projektowanej zmiany	57
2. Klauzula generalna	64
3. Pismo niebędące pozwem	68
4. Pozew oczywiście bezzasadny	70
5. Łańcuch zażaleń	78
6. Wnioski o wyłączenie sędziego	81

7. Wnioski o sprostowanie, uzupełnienie i wykładnię wyroku	84
8. Wnioski o ustanowienie pełnomocnika z urzędu	86
9. Kara za ublżenie sądowni na piśmie	87

Rozdział III

Dowody	89
1. Zmiany o znaczeniu ogólnym	89
1.1. Systematyzacja przepisów o ocenie dowodów	90
1.2. Ujednolicenie terminologii	91
1.3. Dowody, co do których rozprawa może być zbędna	95
2. Fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna	96
3. Czynności stron i sądu w postępowaniu dowodowym.....	98
3.1. Obowiązek wyszczególnienia faktów, którym strona przeczy	99
3.2. Uściślenie wymagań wobec wniosku dowodowego	100
3.3. Systematyzacja podstaw odmowy przeprowadzenia dowodu.....	102
3.4. Uściślenie treści postanowienia dowodowego	103
3.5. Aktywizacja stron przy przeprowadzaniu dowodów	105
3.6. Uściślenie zasad odbierania przyrzeczenia	106
3.7. Uprozczone dopuszczenie dowodu z dokumentu	107
4. Zeznania świadka	108
4.1. Poszerzenie możliwości przesłuchania świadka w miejscu pobytu.....	108
4.2. Możliwość złożenia zeznań na piśmie.....	109
4.3. Możliwość przesłuchania świadka w obecności biegłego	110
5. Opinia biegłego	111
5.1. Świadek ekspert	111
5.2. Wykorzystanie opinii pozasądowych.....	114
5.3. Uściślenie trybu wyłączenia biegłego	116
5.4. Przyrzeczenie biegłego	116
5.5. Udostępnienie biegłemu materiałów do opinii.....	118
5.6. Tryb uzupełnienia i wyjaśnienia opinii oraz dopuszczenia dodatkowej opinii	119
5.7. Ustalanie wynagrodzenia biegłego.....	119

5.8. Opinia opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów.....	121
---	-----

Rozdział IV

Uzasadnianie wyroków.....	123
1. Ogłaszanie, doręczanie i uzasadnianie wyroków.....	123
2. Ogłoszenie wyroku.....	123
3. Doręczenie wyroku z urzędu i pouczenia przy ogłoszeniu lub doręczeniu.....	126
4. Wymogi co do treści uzasadnienia wyroku	127
5. Wniosek o doręczenie wyroku z pisemnym uzasadnieniem	128
6. Termin do sporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku	135
7. Pozostałe zmiany dotyczące uzasadnienia wyroku.....	137

Rozdział V

Postępowania odwoławcze.....	141
1. Apelacja.....	141
1.1. Kontrola formalna apelacji.....	141
1.2. Treść apelacji.....	145
1.3. Rozpoznanie apelacji.....	147
1.4. Ponowne rozpoznanie sprawy.....	150
1.5. Wstrzymanie wykonania wyroku sądu drugiej instancji.....	153
2. Zażalenie.....	154
3. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego.....	163

Rozdział VI

Postępowanie w sprawach gospodarczych.....	169
1. Sądy, sprawy i postępowania gospodarcze oraz zakres zastosowania postępowania gospodarczego.....	169
2. Możliwość rozpoznania sprawy w zwykłym procesie.....	172
3. Odrębności w postępowaniu dowodowym	174
3.1. Twierdzenia i dowody w pozwie i odpowiedzi na pozw	174
3.2. Umowa dowodowa.....	176

3.3. Dokument.....	180
3.4. Dowód z zeznań świadków.....	182
4. Pozostałe odrębności postępowania gospodarczego.....	182
4.1. Adres poczty elektronicznej.....	182
4.2. Przekazanie sprawy.....	183
4.3. Roszczenia w toku postępowania.....	184
4.4. Obciążenie kosztami procesu.....	186
4.5. Odpowiednie zastosowanie przepisów.....	187

Rozdział VII

Inne postępowania odrębne.....	189
1. Postępowanie uproszczone.....	189
1.1. Zakres postępowania uproszczonego.....	193
1.2. Odrębności postępowania uproszczonego.....	195
1.3. Pozostałe kwestie.....	198
2. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.....	200
2.1. Znowelizowane przepisy.....	200
2.2. Sprawy z zakresu prawa pracy – wyjaśnienia przyjęte przez ustawodawcę.....	203
2.3. Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych – wyjaśnienia przyjęte przez ustawodawcę.....	204
3. Elektroniczne postępowanie upominawcze.....	206
3.1. Zmiany przepisów.....	206
3.2. Wyjaśnienia ustawodawcy.....	208
4. Postępowanie nakazowe i postępowanie upominawcze.....	211
4.1. Zmiany przepisów.....	211
4.2. Wyjaśnienia ustawodawcy.....	215

Rozdział VIII

Zmiany mające na celu usprawnienie postępowania.....	219
1. Zasady rejestracji czynności sądu.....	219
2. Właściwość sądu.....	221
2.1. Badanie właściwości miejscowej.....	221
2.2. Właściwość rzeczowa sądu okręgowego.....	222
2.3. Właściwość miejscowa sądu.....	223
2.4. Właściwość wyłączna.....	226

2.5. Szczególna właściwość miejscowa i rzeczowa sądu.....	227
3. Skład sądu na posiedzeniu	230
4. Kompetencje referendarza sądowego	232
5. Rzecznicy konsumentów	235
6. Komunikacja sądu ze stronami	235
6.1. Pouczenia dla stron	235
6.2. Wskazówki sędziego dla stron.....	236
6.3. Uprzedzanie o podstawie prawnej.....	237
6.4. Wskazówki a bezstronność.....	239
7. Interwencja uboczna	243
8. Koszty procesu	245
8.1. Dodatkowa możliwość obciążenia kosztami procesu....	245
8.2. Odsetki od kosztów procesu	246
9. Formularze sądowe	248
10. Nastęstwa nieopłacenia oświadczenia o rozszerzeniu powództwa.....	249
11. Doręczenia.....	251
11.1. Doręczenia wyłącznie elektroniczne między pełnomocnikami	251
11.2. Pozostałe zmiany w doręczeniach.....	253
11.3. Doręczanie pism sądowych bezpośrednio stronom....	256
11.4. Pewne doręczenie pierwszego pisma w sprawie.....	257
11.5. Doręczanie pism sądowych podmiotom wpisanym do KRS i CEIDG	259
12. Wydawanie postanowień.....	260
13. Wysłuchanie stron.....	263
14. Publiczna dostępność posiedzeń	264
15. Sygnalizacja uchybień	265
16. Umorzenie postępowania.....	266
17. Należności mediatora.....	268
18. Postępowanie pojednawcze.....	270
19. Wymagania co do treści pozwu i innych pism procesowych.....	271
20. Zarzut potrącenia	275
21. Ocena sędziowska.....	278
22. Uzasadnianie postanowień wpadkowych.....	279
23. Postępowanie zabezpieczające.....	284

23.1. Tryb rozstrzygania o zabezpieczeniu.....	284
23.2. Doręczanie postanowień dotyczących zabezpieczenia.....	286
23.3. Rozpoznawanie zażalenia.....	288
24. Doręczanie postanowień w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności.....	289
25. Postępowanie grupowe.....	291
25.1. Postępowanie przygotowawcze w postępowaniu grupowym.....	293
25.2. Wyrok w postępowaniu grupowym.....	293
25.3. Pozostałe zmiany w postępowaniu grupowym.....	294

Rozdział IX

Przepisy wprowadzające i przejściowe.....	295
--	------------

Rozdział X

Pozostałe zmiany Kodeksu postępowania cywilnego.....	299
1. Ustawa z 5.08.2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw.....	299
2. Ustawa z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw.....	300
3. Ustawa z 6.12.2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych.....	302
4. Ustawa z 16.05.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw.....	302
5. Ustawa z 16.05.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.....	304
6. Ustawa z 31.07.2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych.....	305
7. Ustawa z 19.07.2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych.....	307
8. Ustawa z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw.....	308
9. Ustawa z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw.....	309

10. Ustawa z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw.....	309
11. Ustawa z 19.07.2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.....	310
12. Ustawa z 11.09.2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw.....	311
13. Ustawa z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego	312
14. Ustawa z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw	313
15. Ustawa z 13.02.2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw....	314
16. Ustawa z 9.01.2020 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz niektórych innych ustaw	318

Rozdział XI

Koszty sądowe.....	319
1. Cele projektowanej nowelizacji	319
2. Urealnienie opłat sądowych.....	320
3. Rozszerzenie powództwa	322
4. Przekazanie sprawy innemu sądowi.....	323
5. Zwolnienie osoby fizycznej od kosztów sądowych	323
6. Opłata manipulacyjna	324
7. Granice opłat.....	326
8. Opłata od wydania tytułu wykonawczego	327
9. Koszty tłumaczeń i doręczeń	327
10. Opłaty od pozwu oczywiście bezzasadnego.....	328
11. Stawka 100 zł	329
12. Opłaty od pozwu	329
13. Opłata częściowa	331
14. Opłaty w sprawach z zakresu prawa pracy oraz w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.....	333
15. Opłaty od wniosków o zabezpieczenie roszczenia	334
16. Opłata od wniosku o uzasadnienie orzeczenia.....	336

17. Opłaty kancelaryjne	340
18. Ograniczenie zwrotów opłat sądowych	341
19. Opłaty w sprawach gospodarczych.....	343
20. Wezwanie świadka	343
21. Opłaty w sprawach o ochronę własności intelektualnej.....	345
22. Ujednolicenie opłat w postępowaniach przed sądem ochrony konkurencji i konsumentów.....	346
23. Zwalnianie podmiotów zorganizowanych od kosztów sądowych.....	348
24. Należności świadków, biegłych, tłumaczy i stron w postępowaniu cywilnym	349
Zakończenie	351
Bibliografia.....	353
Orzecznictwo	369
Akty prawne i dokumenty z procesu legislacyjnego	371

WSTĘP

Ustawą z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹ wprowadzono do ustawy procesowej szereg zmian odnoszących się do przygotowania sprawy do rozpoznania, przeciwdziałania nadużyciu prawa procesowego, dowodów, uzasadniania wyroków, postępowań odwoławczych, przywróconego postępowania w sprawach gospodarczych, obejmujących inne postępowania odrębne czy też zmiany mające – w założeniu ustawodawcy – na celu usprawnienie postępowania. Nowelizacją tą objęto również ustawę z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych², wprowadzając do niej liczne nowe rozwiązania. Niezależnie od kilkunastu równoległych zmian Kodeksu postępowania cywilnego³ również sama

¹ Dz.U. poz. 1469 ze zm.

² Dz.U. z 2020 r. poz. 755 ze zm.

³ Lista nowelizacji obejmuje następujące ustawy: z 5.08.2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1634); z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 398 ze zm.); z 6.12.2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz.U. z 2019 r. poz. 55 ze zm.); z 16.05.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1043); z 16.05.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 1146); z 19.07.2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych (Dz.U. poz. 1649); z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1655 ze zm.); z 31.07.2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych (Dz.U. poz. 1495 ze zm.); z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1798 ze zm.); z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1802 ze zm.); z 19.07.2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818); z 11.09.2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych

nowelizacja z 4.07.2019 r. doczekała się modyfikacji dokonanej ustawą z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw⁴. Zmieniona ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych także doczekała się już kilku kolejnych nowych modyfikacji⁵.

Niniejsze opracowanie obejmuje wybrane istotne zagadnienia, które zostały również uwypuklone przez projektodawcę nowelizacji z 4.07.2019 r., stanowiąc próbę ich przydatnego dla praktyki ujęcia z uwzględnieniem wykładni literalnej i wykładni celowościowej wynikającej z projektu powołanej ustawy zmieniającej, tej drugiej zwłaszcza przy uregulowaniach stanowiących zupełne *novum* w polskiej procedurze cywilnej⁶. Publikacja obejmuje także dalsze zmiany legislacyjne procedury cywilnej oraz niektóre najnowsze zmiany ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

ustaw (Dz.U. poz. 2070 ze zm.); z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 2128); z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2217 ze zm.); z 13.02.2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 288); z 9.01.2020 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 462).

⁴ Dz.U. poz. 2089.

⁵ Ustawa z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw; ustawa z 16.05.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw; ustawa z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1553 ze zm.); ustawa z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw; ustawa z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw; ustawa z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1815); ustawa z 11.09.2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. poz. 2020); ustawa z 13.02.2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

⁶ Wpływa to również na układ przyjęty w znacznej części niniejszej publikacji oraz liczne odwołania do uzasadnienia projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, VIII kadencja, druk sejm. nr 3137, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/166CCC44490F3965C1258384003CD40A/%24File/3137-uzas.pdf> (dostęp: 14.04.2020 r.), stanowiące cenne wyjaśnienia praktyczne.

Rozdział I

PRZYGOTOWANIE SPRAWY DO ROZPOZNANIA

1. Czynności stron i sądu służące przygotowaniu rozstrzygnięcia

W uzasadnieniu projektu nowelizacji z 4.07.2019 r. przyjęto, że efektywne prowadzenie postępowania sądowego wymaga jego zaplanowania. Czynności stron i sądu służące przygotowaniu rozstrzygnięcia określono jako organizację postępowania. Uznano, iż organizacji postępowania oraz czynnościom polegającym na zbieraniu materiału procesowego powinno służyć postępowanie przygotowawcze. Negatywnym efektem ogromnego wpływu spraw cywilnych ma zapobiec organizacja postępowania przed sądem oparta na następujących założeniach: postępowanie sądowe podlega planowaniu, podstawą planu jest znajomość stanowisk wszystkich stron, rozprawa jest prowadzona tylko w razie rzeczywistej potrzeby. Postępowanie sądu nie może pozostać jak dotychczas pozostawione przypadkowi, a sąd i strony powinny odpowiednio wcześniej wiedzieć, które czynności spośród żądanych przez strony będą prowadzone oraz gdzie i kiedy to nastąpi¹.

Uporządkowanie wstępnej fazy postępowania sądowego z pewnością przyświecało nowelizacji z 4.07.2019 r. Zgodzić się także należy, że dostrzegalny jest wzrost wpływu spraw cywilnych w sądach, co uzasadnia

¹ Uzasadnienie projektu nowelizacji z 4.07.2019 r., s. 3–4.

poszukiwanie rozwiązań, które miałyby usprawnić postępowanie sądu. Niemniej jednak sam wpływ dużej liczby spraw cywilnych to nie jedyny czynnik, który powoduje opóźnienia w rozpoznawaniu spraw; innymi czynnikami są chociażby: rozdział spraw, braki kadrowe, dążenie do rozpoznania szeregu – niekiedy – zbędnych wniosków składanych przez strony, aby ustrzec się od licznych konsekwencji w razie ich nierozstrzygnięcia, mnożenie pism procesowych, brak należytej współpracy stron z sądem.

Odnosząc się do przeprowadzenia rozprawy w razie rzeczywistej potrzeby, nie można jednak pomijać, że – o ile jej przeprowadzenie w licznych przypadkach nie jest konieczne – strona, która nie będzie się czuła wysłuchana, z dużym prawdopodobieństwem będzie kwestionować rozstrzygnięcie przez sąd sporu poddanego pod osąd, co wpłynąć może na poziom zaufania do wymiaru sprawiedliwości.

Projektodawca założył, że prawidłowa organizacja postępowania cywilnego, prowadząca do rozpoznania sprawy na jednym terminie posiedzenia, polega na zaplanowaniu kolejności czynności procesowych sądu i stron, a w szczególności kolejności przeprowadzenia dowodów. Sąd musi znać zakres postępowania dowodowego, który można ustalić dopiero po eliminacji dowodów zbędnych, w szczególności zgłaszanych w celu ustalenia faktów bezspornych. Do prawidłowego zaplanowania postępowania (rozprawy) sąd musi znać żądania, twierdzenia o faktach i wnioski dowodowe pochodzące od wszystkich stron, a podejmowanie postępowania w sprawie ze znajomością stanowiska tylko jednej ze stron jest bezcelowe. Stąd wynika konieczność zobowiązania pozwanego do złożenia odpowiedzi na pozew. Znajomość żądań i twierdzeń stron pozwala na dobór właściwego trybu rozwiązania sporu, który doprowadził strony do sądu, a rozwiązanie to nie musi koniecznie polegać na rozpoznaniu i władczym rozstrzygnięciu sprawy; alternatywą jest zawarcie ugody. Wydanie rozstrzygnięcia nie zawsze musi być wynikiem ustnej rozprawy. Zbędne są rozprawy, które sprowadzają się do podtrzymania stanowisk przedstawionych w pismach procesowych, a postępowanie dowodowe ogranicza się do przeczytania przez sędziego dokumentów. Jeżeli w ostateczności do rozprawy dojdzie, to powinna się ona odbyć

na jednym terminie posiedzenia, ewentualnie na kilku terminach następujących zaraz po sobie, bez wielomiesięcznych odstępów².

Powyższe założenia wydają się wynikać z kierowania się wyidealizowanym sposobem procedowania, który jest możliwy przy założeniu, że w wszystkie strony będą reprezentowane przez intensywnie działających pełnomocników. To formalne podejście może przyczynić się do sprawnego rozpoznania sprawy nieskomplikowanej, ale w sprawach skomplikowanych, w których z różnych przyczyn pojawi się konieczność modyfikacji sposobu rozpoznawania sprawy, zaproponowane rozwiązania mogą okazać się nieefektywne i skłaniać do ponownego organizowania postępowania, co może z kolei postępowanie wydłużyć. Ustawodawca przewidział z góry możliwości modyfikacji planu rozprawy, co także może być czasochłonne i w razie kolizji terminów skutkować wydłużeniem postępowania. Ugodowe zakończenie sprawy jest jak najbardziej celowe, ale pamiętać należy, że skonfliktowane strony mają możliwość porozumienia się przed skierowaniem sprawy do rozpoznania przez sąd. Cel w postaci rozpoznania sprawy na jednym terminie, ewentualnie na kilku terminach następujących po sobie bez wielomiesięcznych odstępów, wymaga nie tylko zmiany procedury, ale zniwelowania braków kadrowych czy zracjonalizowanego przydziału spraw. Pozytywnie można ocenić w tym miejscu zdyscyplinowanie do złożenia odpowiedzi na pozew, gdyż może to sprzyjać sprawności rozpoznania sprawy.

2. Odpowiedź na pozew

Modyfikacje odnoszące się do odpowiedzi na pozew zostały ujęte w kilku przepisach. Zgodnie z art. 205¹ k.p.c. przewodniczący zarządza doręczenie pozwu pozwanemu i wzywa go do złożenia odpowiedzi na pozew w wyznaczonym terminie nie krótszym niż dwa tygodnie, a o zarządzeniu doręczenia pozwu zawiadamia się powoda (§ 1); przewodniczący zarządza zwrot odpowiedzi na pozew złożonej z uchybieniem terminu (§ 2). Kolejno według art. 205² § 1 k.p.c. równocześnie z doręczeniem

² Uzasadnienie projektu nowelizacji z 4.07.2019 r., s. 4.

pism, o których mowa w art. 205¹ § 1 k.p.c. – tj. odpisu pozwu i wezwania do złożenia odpowiedzi na pozew z pouczeniem o wyznaczonym terminie – poucza się strony o możliwości rozwiązania sporu w drodze ugody zawartej przed sądem lub mediatorem (pkt 1), obowiązku udziału w posiedzeniu przygotowawczym i przedstawienia wszystkich twierdzeń i dowodów na tym posiedzeniu (pkt 2), skutkach niedopełnienia obowiązków, o których mowa w pkt 2, w szczególności możliwości wydania przez sąd wyroku zaocznego na posiedzeniu niejawnym i warunkach jego wykonalności, obciążenia kosztami postępowania, a także możliwości umorzenia postępowania oraz pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów (pkt 3), możliwości ustanowienia pełnomocnika procesowego oraz o tym, że zastępstwo adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego nie jest obowiązkowe (pkt 4), obowiązku złożenia pisma przygotowawczego na zarządzenie przewodniczącego, wymogach co do jego treści i skutkach ich niedochowania (pkt 5), zwrocie pisma przygotowawczego złożonego bez zarządzenia przewodniczącego (pkt 6). W § 2 przewidziano zasadę, że pozwanego poucza się także o czynnościach procesowych, które może lub powinien podjąć, jeśli nie uznaje żądania pozwu w całości lub części, w szczególności obowiązku złożenia odpowiedzi na pozew, w tym obowiązujących w tym zakresie wymaganiach co do terminu i formy. Wedle § 3 pouczenia, o których mowa w § 1 i 2, doręcza się bezpośrednio stronie, z wyjątkiem strony, o której mowa w art. 1135⁵ § 1, tj. strony, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, a nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto nie doręcza się ich Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej ani pełnomocnikowi, który jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym. Powyższe pouczenia powinny być dla stron zrozumiałe, czego wymaga zaufanie obywatela do stanowienia i stosowania prawa³.

³ Zob. wyrok TK z 7.02.2001 r., K 27/00, OTK 2001/2, poz. 29. Por. też m.in. postanowienia SN: z 19.09.2017 r., II UZ 48/17, LEX nr 2390736; z 21.07.2011 r., V CZ 40/11, LEX nr 1147810.

Zgodnie z art. 511² k.p.c. wniesienie odpowiedzi na wniosek o wszczęcie postępowania jest obowiązkowe tylko wtedy, gdy przewodniczący tak zarządzi (§ 1), a posiedzenie przygotowawcze można wyznaczyć niezależnie od wniesienia odpowiedzi na wniosek (§ 2).

W założeniu projektodawcy złożenie pozwu i odpowiedzi na pozew, tj. sytuacja, w której przed jakimkolwiek posiedzeniem w sądzie znajdą się co najmniej dwa dokumenty obrazujące stanowiska stron, umożliwi sądowi wstępną orientację co do przedmiotu sporu i jego podstaw faktycznych, a także rozpoznanie bazy prawnej niezbędnej do jego rozstrzygnięcia. Efektywne zarządzanie sprawą wymaga rozpoznania stanowisk stron, tj. żądania powoda oraz obrony pozwanego (w tym sprecyzowania twierdzeń: co jest między stronami sporne, a co można przyjąć za uzgodnione), zebrania materiału dowodowego według dyspozycji stron (w tym danych świadków i wiadomości o miejscu położenia dokumentów) oraz ustalenia ze stronami planu procedowania w sprawie (w tym porządku czynności dowodowych). W ten sposób powinien powstać plan działania sądu, który w przypadku skierowania sprawy na rozprawę będzie tworzyć plan rozprawy, która ma stanowić kulminację postępowania sądu w sprawie. Aby rozprawa była dobrze przygotowana, konieczne jest prawidłowe zaplanowanie czynności sądu w danej sprawie i w tym celu wniesienie odpowiedzi na pozew powinno stać się procesowym obowiązkiem strony pozwanej⁴.

Termin udzielony stronie pozwanej do złożenia odpowiedzi na pozew musi być uzależniony od wynikającej z pozwu objętości i stopnia skomplikowania konkretnej sprawy, z zagwarantowaniem ustawowego minimum wynoszącego dwa tygodnie. Termin ten jest objęty art. 166 k.p.c., zatem przewodniczący może z ważnej przyczyny przedłużyć lub skrócić termin sądowy na wniosek zgłoszony przed upływem terminu, nawet bez wysłuchania strony przeciwnej⁵.

Niezłożenie odpowiedzi na pozew w przepisany terminie powinno skutkować uznaniem za przyznane przez pozwanego twierdzeń co do

⁴ Uzasadnienie projektu nowelizacji z 4.07.2019 r., s. 5.

⁵ Uzasadnienie projektu nowelizacji z 4.07.2019 r., s. 5.

Arkadiusz Turczyn – doktor nauk prawnych; radca prawny; członek Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego delegowany do Izby Cywilnej SN; absolwent i wykładowca Uczelni Łazarskiego w Warszawie; ukończył także studia na Universiteit Gent oraz Szkołę Prawa Rosyjskiego organizowaną przez Uczelnię Łazarskiego w Warszawie wraz z Akademickim Uniwersytetem Prawniczym w Moskwie pod auspicjami Instytutu Państwa i Prawa Rosyjskiej Akademii Nauk; członek International Law Association; autor ponad 300 publikacji, artykułów, opinii i opracowań; współautor książki *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz* (2019); prowadził liczne szkolenia dla sędziów, radców prawnych i adwokatów.

Publikacja zawiera syntetyczną prezentację dużej nowelizacji z 2019 r. oraz kilkunastu innych zmian Kodeksu postępowania cywilnego, w tym z 2020 r., a także niektórych ostatnich zmian ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zastosowany podział tematyczny pozwala na sprawne zapoznanie się ze znowelizowanym zakresem Kodeksu, a przedstawione uwagi z procesu legislacyjnego, spostrzeżenia autora wynikające z jego doświadczenia zawodowego oraz zestawy źródeł uzupełniających, podane przy konkretnych problemach, ułatwiają prześledzenie nowelizacji, odczytanie jej celu i wyjaśnienie interesujących zagadnień.

Czytelnicy odnajdą tu omówienie zmian dotyczących m.in.:

- przygotowania sprawy do rozpoznania,
- przeciwdziałania nadużyciu prawa procesowego,
- dowodów i uzasadniania wyroków,
- postępowań odwoławczych,
- usprawnienia postępowania,
- kosztów sądowych,
- postępowania w sprawach gospodarczych i innych postępowań odrębnych.

Książka jest przeznaczona dla prawników praktyków, asystentów sędziów i referendarzy sądowych oraz aplikantów zawodów prawniczych.

9788381878739 W01P01

ISBN 978-83-8187-873-9

9 788381 878739

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL